

Sonsbeek 2020 -----> 2024

Force Times Distance

on labour and its sonic ecologies

Afgelopen zomermaanden waren in onze parken Sonsbeek en Zijpendaal enige kunstwerken van de Sonsbeek 20 >24 tentoonstelling te bewonderen. Het is slechts een deel van de presentaties van deze tentoonstelling: de binnenstad op diverse locaties, Buitenplaats Koningsweg en zelfs bij Kröller-Möller. Veel mensen hebben de werken aanschouwd en zullen gedacht hebben: 'Wat moet ik hiermee? Moet ik dit mooi vinden?'

De Stadsvilla op de Hartjesberg is het huis waar Baron van Heeckeren woonde en hij heeft de basis gelegd voor het Sonsbeekpark zoals dit er nu uitziet. In de geschiedschrijving lees je weinig over hoe ze aan die rijkdom kwamen. Dat geldt ook voor de familie Brantsen die kasteel Zijpendaal bewoonde. Deze tentoonstelling is ook een zoektocht naar het verband met het koloniale verleden. Achter al deze rijkdom ligt een verborgen geschiedenis van gedwongen koloniale arbeid, van tot slaaf gemaakte mensen uit Suriname, Indonesië en andere koloniën. In de stadsvilla is een presentatie hierover.

In de wandelgids worden diverse routes en geluidswandelingen aangegeven, verduidelijkt met kaartjes. Onder Frequenties worden denkwijzen beschreven, de achtergrondinformatie die bij de diverse kunstwerken hoort. De specifieke uitleg per kunstwerk is in de overzichts-catalogus te vinden. Ook deze uitleg vraagt veel inlevingsvermogen van de 'argeloze' bezoeker. Hierna waag ik een poging, waarbij ik me beperk tot de visuele presentaties:

1. Jennifer Tee

Respire, the world begins with trees

Jennifer Tee onderzoekt het symbiotische netwerk dat planten en bomen gebruiken om te groeien en te communiceren. Ze is opgegroeid in Arnhem en kent het park Sonsbeek uit haar jeugd. Het is voor haar een hernieuwde kennismaking met de parken en de bomen. Ze verzamelde bladeren en takken en vervaardigde daarvan een collage op een groot doek van gerecycled PET materiaal. En ze maakte afdrucken van bladeren in klei waar stenen van zijn gebakken. Deze liggen in een vorm die de groeistructuur van bomen aangeeft. Zij ziet hierin een non-hiërarchische structuur van een samenleving waar onze maatschappij wat van kan leren.

In het park staan veel bijzondere bomen die door ontdekkingsreizigers zijn meegebracht: tulpenboom, vleugelnoot, moerascypres en nog vele andere. Het was voor de eigenaren van landgoederen een manier om hun rijkdom te tonen. Dus ook hier de relatie met het koloniale verleden van het park Sonsbeek.

2. Leerlingen Arnhemse Montessorischool, Parkschool, SBO de Klaproos

Kinderkunstwerk

Er staat geen uitleg in de catalogus maar het thema is 'communiceren'. Leerlingen bestudeerden bomen en ontdekten dat bomen elkaar onder de grond verbinden.

Ze kozen een spannende plek met water onder een omgevallen boom, hier kun je klimmen en je verstoppen, samen spelen, je fantasie laten gaan.

3. Justine Gaga

Reclusion

Een doolhof in een monumentale stapeling van bierkratten. Het symboliseert de opsluiting in de gevangenis van de samenleving uit eigen vrije wil of door de krachten die ons overheersen. Het kapitalistische systeem opgelegd door een kleine minderheid ontnemt ons onze vrijheid. Deze filosofie van productie en consumptie komt ook in de huidige informatietechnologie tot uiting:

-producten die wie niet nodig hebben

-dwingt ons tot werken en geld verdienen

-leidt tot verslaving aan alcohol en drugs

Waar is de uitgang? We lopen tegen een muur, het is een zoektocht naar onszelf.

Ter plaatse wordt het verhaal aanzienlijk lichter als kinderen in deze doolhof verstoppertje spelen en je gedachten onvermijdelijk terug gaan naar de tijd dat de kasteelheren hun gasten vermaakten in een labyrint van taxushagen.

4. Farkhondeh Shahroni (Iran)

Performative Poetics of Matter

Er staan 20 anti-vlaggen met teksten in een weiland bij kasteel Zijpendaal. Het zijn poëtische teksten in drie talen Farsi, Duits en Engels. Het verhaal gaat over Anna een tapijtknoopster uit een van onze voormalige koloniën. Ze is naar Nederland gehaald en te werk gesteld als dienstmeisje van de familie die kasteel Zijpendaal bewoonde. Weggerukt uit haar eigen leven. Over deze tragedie gaat het werk. In de stadsvilla (**The Black Archives**) gaat het ook over Anna. Een niet makkelijk te begrijpen kunstwerk. We zien een enorme bal omwikkeld met tapijten tussen de vlaggen liggen en er is een verband met de tapijtknoopster, maar wat betekenen de uitvergroete letters O en H in leer uitgevoerd?

Er hangt al dagen een putlucht bij het toegangshek, toeval? Of staat dat symbool voor de terugblik op ons koloniale verleden?

5. Werker Collective met Gleb Maiboroda en Studio Bonbon

Textiles of Resistance Growing Weaving, Printing, Archiving

Archief op papier is iets dat je opbergt. Door het papieren archief naar textiel te vertalen en in wapperende doeken te tonen, breng je je boodschap naar buiten. Door gebruik van natuurlijke

materialen (stoffen, drukinkten) brengen zij de arbeid in de textielindustrie onder de aandacht: vrouwen- en kinderarbeid vaak onder erbarmelijke omstandigheden en slecht betaald met name in de 'fast fashion' en dat alles om aan onze 'bol.com' behoeften te voldoen.

Maar wie begrijpt dit? Er komt een gemeentelijk werkautootje met twee mannen voorbij, een jonge vrouw roept "de was is droog heren en kan worden binnengehaald". Alom lachende gezichten.

6. HISK

Agora

Geen informatie in de catalogus!

Het is een podium waar voorstellingen worden gegeven. Zie vaak spelende kinderen op dit podium, ouderen lopen erom heen en vragen zich af waar kijk ik naar? Toeschouwers dus, vast zo bedoeld!

7. Wendelien van Oldenborgh

Hier.

Politiek beladen beschouwingen en persoonlijke herinneringen gaan naadloos in elkaar over. Plaats van handeling is het Museum Arnhem dat vernieuwd wordt. Vijf jonge vrouwen uiten zich middels poëzie, muziek (traditionele Kromcong) en gesprekken. Het gaat over het koloniaal verleden van Nederland met Indonesië. Het oorspronkelijke gebouw van het Museum Arnhem was een Herensociëteit, opgericht in 1890 voor mensen die terugkwamen uit onze koloniën. Vanaf 1920 is het gemeentelijk museum hierin gevestigd en de eerste collectie werd door een prominente koloniale familie gedoneerd.

8. Erika Hock

Open Kino pavillon

Het is één aan de zijkanten open gebouw waar de presentie kan worden bekeken.

Als uit één stuk karton gevouwen, met een eenvoud die alles biedt wat een voorstelling nodig heeft: een getrapte zitplek, een verticaal scherm met daarboven een horizontaal dak.

9. Olu Oguike

Sex Work is Honest Work

Deze titel spreekt voor zich. Sekswork is arbeid en dat moet je op een veilige manier kunnen doen. Aanleiding voor deze tekst is de dood van een jonge vrouw Wokophila Kumako (23 jaar) seksworkster in Kaapstad, op straat doodgeschot en geslagen door een bekende Zuid Afrikaanse kunstenaar Zwelethu Mthetwa. Door patriarchale vooroordelen is sekswork historisch nooit gezien als werk. Geweld, uitbuiting en migranten zijn tekenend voor deze sector. Het accent ligt op zelfbeschikking, ieder mens heeft recht op werk en de vrijheid daarin een keuze te maken. *Kennelijk vormen letters in groen neonlicht de boodschap voor het Red Light district.*

10. Raumlabor

Deep Encounter

Het ontmoetingspaviljoen is een drijvend object in de natuur en benadrukt zijn eigen kunstmatigheid: de constructieve delen zijn driehoeken en polygonen zoals deze in kristallen voorkomen. Het drijvend vermogen verwijst naar de blauwe vaten uit de zeehandel en hier hergebruikt worden. Van afstand ziet het eruit als een boei gemaakt van gerecycled doek van markiezen. Er zit een aantal ronde openingen in die de waterbeleving sterker maken, met aan weerszijden een wiebelig vlot. In het dak een gat waar het regenwater als een gordijn uitvalt. Er hangt een kei onder deze opening die in tegenspraak (dissonantie) is met de technische esthetiek van deze vorm.

De beleving van dit waterspektakel is slechts gegund aan de dappere bezoeker die een hevige regenbui trotseert!

11. Mae-ling Lokko & Gustavo Crembil

Mycelium

Mycelium zijn de ondergrondse verbindingsdraden waar paddenstoelen uit groeien. Een omgekeerde koepel die opgebouwd is uit uitvergrote mycelium-cilinders. Mycelium zit onder de grond en is onzichtbaar en deze omkering wil de betekenis ervan benadrukken. De zichtbare hoge beuken kennen een onzichtbare ondergrondse wereld waar structuren elkaar beïnvloeden en die vergeleken worden met onze sociale structuren.

Jammer dat jongeren weggejaagd uit de Steile Tuin hier inklimmen en er doorheen zakten; tekenend voor de realiteit in onze samenleving.

Arnhem, september 2021

Paul Poelmans